

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL D. K. IR ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“ GINČO
NAGRINĖJIMO**

2017 m. gegužės 31 d. Nr. 242-224
Vilnius

Lietuvos bankas gavo D. K. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašo išnagrinėti ginčą, kilusį tarp jos ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau – draudikas) dėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju ir atsisakymo mokėti draudimo išmoką.

N u s t a t y t a:

2016 m. gruodžio 15 d. Šiaulių techninės apžiūros centre (toliau – draudėjas) buvo atlikta pareiškėjai priklausančios transporto priemonės „VW GOLF“, valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*), techninė apžiūra. Patikros metu sugedo pareiškėjos automobilio variklis.

2016 m. gruodžio 22 d. draudikas gavo draudėjo, su kuriuo Bendrosios civilinės atsakomybės taisyklių (toliau – Taisyklės) pagrindu yra sudaręs bendrosios civilinės atsakomybės draudimo sutartį (toliau – Sutartis), pranešimą apie 2016 m. gruodžio 15 d. įvykį, kartu buvo pateikta ir pareiškėjos pretenzija su reikalavimu atlyginti žalą dėl techninės apžiūros metu sugadinto automobilio variklio. Pranešime draudėjas nurodė nesutinkąs, kad yra atsakingas už pareiškėjos automobilio gedimą, pateikė paaiškinimą, automobilio išmetamų teršalų matavimo liudijimą ir techninės apžiūros rezultatų kortelę.

2017 m. sausio 26 d. raštu Nr. (*duomenys neskelbtini*) draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą 2016 m. gruodžio 15 d. įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir nemokėti draudimo išmokos, nes nebuvo nustatyta draudėjo civilinė atsakomybė.

Pareiškėja nesutinka su draudiko sprendimu įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir tuo pagrindu nemokėti draudimo išmokos. Kreipimesi Lietuvos bankui pareiškėja teigia, kad automobilio išmetamųjų dujų dūmingumo vertinimą atlikęs draudėjo darbuotojas „akselatoriaus pedalą nuspaudė per greitai, nenuosekliai ir užlaikė neleistinai ilgai, tarp bandymų nebuvo daromos 15 sekundžių pertraukos“, dėl to, pareiškėjos teigimu, automobilis pradėjo „riaumoti“ ir tada pasigirdo sprogimo garsas, pasirodė dūmai ir variklis užgeso. Tokiais veiksmais, pareiškėjos vertinimu, draudėjas pažeidė Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. 89 patvirtinto aplinkos apsaugos normatyvinio dokumento „Automobiliai su dyzeliniais (uždegimo suspaudimu) varikliais. Išmetamųjų dujų dūmingumas. Normos ir matavimo metodai. LAND 15–2015“ (toliau – Normatyvinis dokumentas) 8 ir 9 punktų reikalavimus, kurie, pareiškėjos teigimu, yra griežtesni už Techninių motorinių transporto priemonių ir jų priekabų reikalavimuose, patvirtintuose Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie susisiekimo ministerijos viršininko 2008 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. 2B-290, (toliau – Techniniai reikalavimai) nustatytas variklių dūmingumo patikros sąlygas, kuriomis vadovavosi draudėjo darbuotojas atlikdamas pareiškėjos automobilio techninę apžiūrą. Pareiškėjos nuomone, transporto priemonių techninę patikrą atliekantys draudėjo darbuotojai iš transporto priemonių gamintojų turėtų gauti duomenis apie skirtingų automobilių su skirtingais varikliais ypatumus ir atsižvelgdami į juos atlikti techninę patikrą, tačiau tokie veiksmai nėra atliekami ir, pareiškėjos teigimu, draudėjo darbuotojai, atlikdami dūmingumo patikrą, vadovaujasi savo nustatytais normatyvais. Kreipimesi

pareiškėja prašo įpareigoti draudiką išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią techninės apžiūros metu pareiškėjos automobiliui padarytą žalą.

Draudikas nesutinka su pareiškėjos reikalavimu. Atsiliepime Lietuvos bankui draudikas nurodo, kad, gavęs draudėjo persiūtą pareiškėjos pretenziją, atliko teisės aktų reikalavimų ir techninio patikrinimo duomenų vertinimą. Draudikas atkreipia dėmesį, kad pagal teisės aktų reikalavimus motorinių transporto priemonių valdytojai privalo įstatymų nustatyta tvarka ir periodiškumu pateikti valdomas transporto priemones techninei apžiūrai atlikti, valdytojai gali savo nuožiūra pasirinkti įmones, kurios akredituotos atlikti technines patikras, tačiau negali pasirinkti privalomosios transporto priemonių techninės apžiūros atlikimo tvarkos, periodiškumo, kainos, negali techninę apžiūrą atliekančiam specialistui nurodyti, kokių reikalavimų, tikrinant transporto priemonę, jis turi laikytis. Draudikas pažymi, kad techninės apžiūros metu tikrinamos pozicijos, tikrinimo būdai ir trūkumai nustatyti Techniniuose reikalavimuose, o automobilio dūmingumo patikrinimo eiga atsispindi matavimų liudijime, iš kurio matyti, ar patikrinimas atitiko Techninių reikalavimų keliamus reikalavimus. Draudikas nurodo, kad atsižvelgdamas į tai, kad nebuvo nustatyta, jog draudėjas (techninę apžiūrą atlikęs draudėjo darbuotojas) būtų pažeidęs Techninius reikalavimus, kurie, tikrinant motorines transporto priemones, yra privalomi, mano, kad nėra visų būtinų sąlygų (kaltė, neteisėti veiksmai, žala ir priežastinis ryšys tarp neteisėtų veiksmų ir žalos) draudėjo civilinei atsakomybei kilti, taigi ir atlyginti pareiškėjos žalą civilinės atsakomybės draudimo pagrindu. Draudiko vertinimu, nors pareiškėja mano, kad draudėjas techninės patikros metu pažeidė Techninius reikalavimus, ir išreiškė nuomonę dėl matavimo liudijime užfiksuotų duomenų vertinimo, tačiau keliamų reikalavimų ir faktinių duomenų vertinimas, draudiko teigimu, visiškai paneigė pareiškėjos argumentus. Atsižvelgdamas į tai, kad pareiškėja nepateikė kitų duomenų ir (ar) nenurodė aplinkybių, pagal kurias būtų galima papildomai vertinti draudėjo civilinės atsakomybės kilimo sąlygas, draudikas mano, kad neturi pagrindo tenkinti pareiškėjos reikalavimo, ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija), 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl draudiko sprendimo atsisakyti mokėti draudimo išmoką, įvykį pripažinus nedraudžiamuoju pagal draudiko ir draudėjo sudarytą bendrosios civilinės atsakomybės sutartį.

Pažymėtina, kad bendrąsias civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygas ir pagrindus nustato Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.246 straipsnio 1 dalimi, civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti (neteisėtas neveikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Vadovaujantis *lex specialis* (specialioji teisės norma) – Taisyklių 1.2 papunkčiu, Sutartis tarp draudiko ir draudėjo buvo sudaryta dėl draudėjo civilinės atsakomybės. Pagal Taisyklių 3.5 papunktį, „draudžiamasis įvykis – tai draudimo apsaugos laikotarpiu ir teritorijoje pateiktas trečiojo asmens reikalavimas atlyginti žalą, kai nustatomos visos šios sąlygos: 3.5.1. Žala trečiajam asmeniui ir veiksmas, kuris yra tiesioginė šios žalos priežastis, turi būti įvykę draudimo apsaugos laikotarpiu; 3.5.2. Reikalavimas atlyginti Apdraustojo padarytą žalą dėl draudžiamąjo įvykio yra pareikštas rašytine (pretenzijos/ieškinio) forma Draudimo sutarties laikotarpiu arba Išplėstiniu reikalavimo pateikimo laikotarpiu, jei dėl jo susitarta pagal Papildomas draudimo sąlygas, o Draudikas apie įvykį yra informuotas BCA taisyklėse nustatytais terminais; 3.5.3.

Reikalavimas pareikštas dėl draudimo liudijime nurodytos apdraustos Apdraustojo veiklos ar Apdraustojo produkto; 3.5.4. *Apdraustajam pagal įstatymus kyla civilinė atsakomybė dėl trečiajam asmeniui padarytos žalos*; 3.5.5. Apdraustasis nežinojo ir (ar) negalėjo žinoti apie draudžiamąjį įvykį ir (ar) trečiojo asmens nuostolius iki draudimo sutarties sudarymo.“ Taisyklių 5.1 papunktyje nurodyta, kad draudikas draudimo išmoką moka tik nustatęs draudžiamąjį įvykio faktą ir draudimo išmokos dydį. Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas Civilinio kodekso ir Taisyklių nuostatas, teigtina, kad, šalims (t. y. draudikui ir draudėjui) sudarius Sutartį, draudikas, esant kitoms pirmiau išvardytoms sąlygoms, įsipareigojo tretiesiems nukentėjusiems asmenims mokėti draudimo išmoką tik dėl tokių įvykių, už kurių kilimą pagal civilinę atsakomybę reglamentuojančių teisės aktų nuostatas draudėjas bus pripažintas atsakingu.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 25 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikoje viešajame eisme leidžiama dalyvauti tik techniškai tvarkingoms motorinėms transporto priemonėms, o šio įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Lietuvos Respublikoje registruotų motorinių transporto priemonių valdytojai privalo šias transporto priemones pateikti periodinei privalomajai techninei apžiūrai, kuri atliekama Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka (29 straipsnio 5 d.).

Techninių reikalavimų 1 dalyje nurodyta, kad juose nustatyti reikalavimai, kuriuos turi atitikti Lietuvos Respublikos kelių eisme dalyvaujančios ir privalomajai techninei apžiūrai teikiamos motorinės transporto priemonės ir jų priekabos. Minėtas teisės aktas taip pat nustato techninės apžiūros metu tikrinamas pozicijas, tikrinimo būdus, trūkumus ir jų vertinimo kriterijus.

Remiantis Techninių reikalavimų 2 priedo 8.2.2.2 papunkčiu, dyzelinių variklių išmetamųjų dujų dūmingumas tikrinamas atliekamas tokia tvarka: 1) pavarų perjungimo svirtis nustatoma į neutralią padėtį ir įjungiama sankaba, o automobiliams su automatine transmisija pavarų perjungimo svirtis nustatoma į padėtį „N“ arba „P“; 2) variklis turi būti visiškai įšilęs, t. y. variklio alyvos temperatūra, zonu išmatuota alyvos lygio matuoklio vamzdelyje, turi būti ne žemesnė kaip 80 °C arba įprastos darbinės temperatūros, jeigu ji yra žemesnė už nurodytąją; 3) išmetimo sistema turi būti prapūsta ne mažiau kaip per tris laisvojo greitėjimo ciklus, akceleruojant nuo minimalių laisvosios eigos sūkių iki ribotuvo ribojamų sūkių; 4) variklis ir turbokompresorius (jei yra) prieš kiekvieną laisvojo greitėjimo ciklą turi veikti nusistovėjusiais tuščiosios eigos minimaliais sūkiiais, t. y. po akceleratoriaus pedalo atleidimo reikia padaryti ne mažesnę kaip 15 sekundžių pauzę; 5) kiekvienas laisvojo greitėjimo ciklas turi būti pradėdamas greitai ir nuosekliai (greičiau kaip per vieną sekundę, tačiau nuspaudimas neturi būti įnirtingas ir (ar) smūginio pobūdžio), nuspaudžiant akceleratoriaus pedalą iki galo; 6) per kiekvieną laisvojo greitėjimo ciklą, prieš atleidžiant akceleratoriaus pedalą, variklis turi pasiekti ribinį sukimosi dažnį ir šiuo dažniu turi veikti nustatytą laiką.

Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas Techninių reikalavimų nuostatas, reglamentuojančias dyzelinių variklių išmetamųjų dujų dūmingumo tikrinimo tvarką, pažymėtina, kad pareiškėjos teiginys, jog Normatyvinio dokumento nuostatos įtvirtina griežtesnius reikalavimus dyzelinių variklių dūmingumo tikrinimui, yra nepagrįstas, nes Normatyvinio dokumento nuostatos¹,

¹, 8. prieš matuojant išmetamųjų dujų dūmingumą automobilis turi būti paruoštas tikrinimui, būti tinkamos techninės būklės ir atitikti šiuos reikalavimus: 8.1. variklis turi būti visiškai įšilęs, t. y. variklio alyvos temperatūra, zonu išmatuota alyvos lygio matuoklio vamzdelyje, turi būti ne žemesnė kaip 80 °C arba įprastos darbinės temperatūros, jeigu ji yra žemesnė už nurodytąją <...>; 8.2. išmetimo sistema turi būti prapūsta ne mažiau kaip per tris laisvojo greitėjimo ciklus, akceleruojant nuo minimalių laisvosios eigos sūkių iki ribotuvo ribojamų sūkių arba taikant lygiaverčius metodus. 9. Išmetamųjų dujų dūmingumo matavimo tvarka: 9.1. išmetamųjų dujų dūmingumas matuojamas, kai varikliui leidžiama laisvai greitėti (be apkrovos nuo tuščiosios eigos minimalių sūkių iki variklio ribojamų sūkių), pavarų perjungimo svirtį nustačius į neutralią padėtį ir esant įjungtai sankabai, o automobiliams su automatine transmisija pavarų perjungimo svirtį nustačius į padėtį „N“ arba „P“; 9.2. variklis ir turbokompresorius (jei yra) prieš kiekvieną laisvojo greitėjimo ciklą turi veikti nusistovėjusiais tuščiosios eigos minimaliais sūkiiais, t. y. po

įtvirtinančios aptariamus reikalavimus, yra identiškos pirmiau nurodytoms Techninių reikalavimų nuostatomis. Atkreiptinas dėmesys, kad Techninių reikalavimų nuostatos taip pat neįpareigoja privalomąsias technines apžiūras atliekančių akredituotų įmonių iš transporto priemonių gamintojų gauti informacijos apie skirtingų automobilių su skirtingais varikliais ypatumus ir atsižvelgiant į juos atlikti techninę patikrą. Kaip jau buvo minėta, remiantis Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 29 straipsnio 5 dalimi ir Techninių reikalavimų 1 dalimi, privalomąsias technines apžiūras atliekančios akredituotos įmonės motorinių transporto priemonių privalomąją techninę apžiūrą atlieka, taip pat ir variklio dūmingumą tikrina būtent Techninių reikalavimų nustatyta tvarka.

Remiantis draudiko kartu su atsiliepimu pateiktais duomenimis, tarp jų ir esančiais pareiškėjos automobilio matavimo liudijime, pareiškėjos automobilio variklio temperatūra prieš dūmingumo patikrą buvo 85 °C, išmetimo sistema buvo prapūsta per 3 laisvojo greitėjimo ciklus (vėlesni 2 ciklai buvo skirti duomenims fiksuoti ir vertinti), akceleruojant variklį nuo minimalių laisvosios eigos sūkių iki ribotuvo ribojamųjų sūkių (4910) – 4510, 4360, 4440 sūkių, kiekvienas laisvojo greitėjimo ciklas buvo pradedamas lėčiau nei per vieną sekundę, tačiau greičiau nei per dvi sekundes, atsižvelgiant į tai, kad nuspaudimai negali būti įnirtingi ir (ar) smūginio pobūdžio, automobilio variklio sūkliai neviršijo maksimalios sūkių norminės reikšmės (6000) ir (ar) esamos ribotuvo reikšmės (4910).

Kartu su atsiliepimu draudikas pateikė Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos (toliau – Inspekcija)² 2017 m. sausio 26 d. rašto Nr. (16)15B-270, kuriuo buvo atsakyta į pareiškėjos pretenziją dėl techninės apžiūros metu sugedusio jos automobilio, kopiją. Minėtame rašte Inspekcija nurodė, kad pareiškėjos transporto priemonės techninę apžiūrą atliko ir jos dūmingumą tikrino privalomosios techninės apžiūros kontrolierius Justas Remeika, kuriam yra išduotas kontrolieriaus pažymėjimas, ir konstatuota, kad privalomosios techninės apžiūros metu tikrinant pareiškėjai priklausančios transporto priemonės dūmingumą matavimo procedūros buvo atliktos laikantis Techniniuose reikalavimuose nustatytos tvarkos. Pažymėtina, kad pareiškėja šią Inspekcijos išvadą paneigiančių duomenų ir juos patvirtinančių įrodymų kartu su kreipimusi Lietuvos bankui nepateikė. Nurodytos aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad nagrinėjamo ginčo atveju duomenų, kad dėl draudėjo (jo darbuotojo) neteisėtų veiksmų būtų atsiradusi žala, t. y. sugadintas pareiškėjai priklausančio automobilio variklis, nenustatyta. Priešingai, vadovaujantis pirmiau analizuotomis aplinkybėmis ir ginčo byloje esančiais įrodymais, pareiškėjos transporto priemonės techninę apžiūrą atlikęs draudėjo darbuotojas laikėsi tokiai apžiūrai privalomų teisės aktų reikalavimų. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad 2016 m. gruodžio 15 d. įvykis, nenustačius sąlygų (šiuo atveju – neteisėtų veiksmų) draudėjo civilinei atsakomybei kilti, neatitinka Taisyklių 3.5 papunktyje įtvirtinto draudžiamojo įvykio apibrėžimo, todėl nėra pagrindo spręsti ir draudimo išmokos dydžio nustatymo bei išmokos mokėjimo klausimo.

akceleratoriaus pedalo atleidimo reikia padaryti ne mažesnę kaip 15 sekundžių pauzę; 9.3. kiekvienas laisvojo greitėjimo ciklas turi būti pradedamas greitai ir nuosekliai (greičiau kaip per vieną sekundę, tačiau nuspaudimas neturi būti įnirtingas ir (ar) smūginio pobūdžio), nuspaudžiant akceleratoriaus pedalą iki galo <...>; 9.4. per kiekvieną laisvojo greitėjimo ciklą, prieš atleidžiant akceleratoriaus pedalą, variklis turi pasiekti ribinį sukimosi dažnį(1) ir šiuo dažniu turi veikti nustatytą laiką(2) <...>“

² Remiantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 1996 m. rugsėjo 26 d. įsakymu Nr. 304 (2016 m. liepos 11 d. redakcija) patvirtintais Inspekcijos nuostatais, Inspekcija yra įgaliota prižiūrėti, kaip laikomasi privalomosios techninės apžiūros ir techninės ekspertizės atlikimo tvarkos (12.1.23 p.), suteikti ūkio subjektams, atitinkantiems teisės aktų reikalavimus, teisę atlikti motorinių transporto priemonių ir jų priekabų privalomąją techninę apžiūrą (12.2.4 p.), suteikti ūkio subjektų, atliekančių motorinių transporto priemonių ir jų priekabų privalomąją techninę apžiūrą, darbuotojams teisę atlikti privalomąją techninę apžiūrą, vykdyti techninės priežiūros ir remonto paslaugų teikimo kontrolę (12.2.5 p.).

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad draudikas privalo įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo ar suteikiančias teisę sumažinti draudimo išmoką. Atsižvelgiant į pirmiau konstatuotas ir įvertintas šalių reikalavimų ir atsikirtimų pagrindus esančias aplinkybes, darytina išvada, kad draudikas, vadovaudamasis surinktais įrodymais, pagrįstai priėmė sprendimą 2016 m. gruodžio 15 d. įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir tuo pagrindu nemokėti draudimo išmokos, todėl pareiškėjos kreipimėsi nurodomas reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjos transporto priemonei padarytą žalą, atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos D. K. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius